

TARİH 11-İKİNCİ ÜNİTE-DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI TYT SORULARI

1. Hümanistler yaptıkları incelemeler neticesinde Eski Yunan ve Roma'nın özgür insan tipini ortaya koyarak onu kendilerine örnek almışlardır. Modern insan tipini tasvir edip onun hayat anlayışı ve duygularını dile getirmişlerdir.

Yukarıdaki bilgiler dikkate alındığında İlkçağ'ın hangi nokta da Ortaçağ'dan ileri olduğu söylenebilir?

- A) Devlet yapısı
- B) İnsan hürriyeti
- C) Ekonomi
- D) Ticaret
- E) Hukuk

2. Batı Roma İmparatorluğu, Kavimler Göçü sonrasında yıkılınca Antik Çağ kültürü yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştı. "Kilise", Avrupa'da Eski Dünya'nın yıkıntıları içinde Antik Çağ'ın kültür değerlerini ele alıp kurtarmıştı. Din, barbar kavimlere antik bilimi benimsetmede bir araç olarak kullanılmıştı. Kültürel birikimi olmayan genç kavimler kilisenin aracılığıyla Eski Dünya'nın değerlerini benimseyerek yetişmişlerdi. Antik kültüre ait düşüncelerden sadece kilisenin uygun bulduğu ve müsaade ettiği düşünceler ayakta kalabilmiş, kiliseye aykırı düşünceler ise kesin olarak terk edilmişti.

Yukarıdaki bilgilerden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Batı Roma imparatorluğu Kavimler Göçüyle yıkılmıştır.
- B) Antik çağ kültürü Roma İmparatorluğundan kalmadır.
- C) Kilise antik çağ kültürüne sahip çıkmıştır.
- D) Avrupa'ya gelen kavimler Eski Dünya değerlerini benimsemiştir.
- E) Kilise antik çağın bütün unsurlarını kabul etmiştir.

3. Roma Katolik Kilisesi, eğitim ve öğretimi tekeline aldığından bütün bilimsel gelişmeler kilisenin kontrolü altındaydı. Kilise, serbest düşünmenin önünde bir engel oluşturarak kendi ürettiği bilgiyi halka yaymış, bunun dışındakileri reddederek engellemiştir. Farklı düşüncelerinde ısrar edip kilisenin felsefesine karşı çıkanlar aforoz edilerek dışlanmıştı. Avrupa'da toplum iki sınıfa bölünmüştü: Dini kullanarak oluşturulan sosyo-ekonomik yapıda ruhban ve aristokratların oluşturduğu birinci sınıf insanlar ve yoksul halkın oluşturduğu ikinci sınıf insanlar.

Buna göre;

- I. Kilise serbest düşünmeye engel olmuştur.
- II. Kilise düşüncesine karşı çıkanlar Aforoz edilmiştir.
- III. Ruhbanlar birinci sınıf insanlardır.
- IV. Eğitim ve öğretim kilise dışında gelişmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) II ve IV
- C) III ve IV
- D) I, II ve III
- E) I, II ve IV

4. Feodalite; siyasal ve askerî gücü elinde bulunduran, toprağın mülkiyetine veya imtiyazına sahip olan bir senyörler (derebeyler) ile bu sınıfa bağımlı köleler sınıfının oluşturduğu idari düzendir. Bu düzenin kuruluşuyla Avrupa'da siyasal birlik bozulmuş, küçük yönetim birimleri ortaya çıkmıştır. Avrupa'da halk; soylular, rahipler, burjuvalar ve köylüler diye sınıflara ayrılmıştır.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Senyörler toprağın sahibidir
- B) Siyasi ve idari güç kralın elindedir
- C) Avrupa'da siyasal birlik bozulmuştur
- D) Küçük yönetim birimleri oluşmuştur
- E) Halk sosyal sınıflara ayrılmıştır

5. XV. yüzyıldan itibaren İtalya'da ve daha sonra diğer Avrupa ülkelerinde hümanizmin etkisiyle ortaya çıkan, İlk Çağ'ın klasik kültür ve sanatına dayanan bilim ve sanat akımıdır. Rönesans, daha çok edebiyat ve güzel sanatlar alanında görülen yenilik ve gelişme hareketidir. Rönesans, bir anlamda din temelli baskıcı düşünceye bir başkaldırıdır.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Rönesans İtalya'da başlamıştır.
- B) İlkçağ kültüründen etkilenecek ortaya çıkmıştır.
- C) Edebiyat ve güzel sanatlar alanında görülmüştür.
- D) Bilimsel alanında da etkileri vardır.
- E) Skolastik düşüncenin desteğinde gelişmiştir.

6. Ortaçağ Avrupası'nda kral ile diğer egemen bir güç olan prenslikler arasında hiyerarşik bir yapı bulunmaktaydı. Papa ilahi liderken imparator ise dünyevi bir liderdi. Reform hareketleriyle birlikte kilise dışlandı, feodal devletler güç kaybetti ve ulusal krallıklar kuvvetlendi. Avrupa'da egemenlik kavramı ve bağımsızlık önem kazanmaya başladı.

Yukarıdaki bilgilerden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Ortaçağda Papanın nüfuzu vardı.
- B) İmparatorlar Papanın nüfuzu altındaydı.
- C) Krallar hiyerarşik yapının içindeydi.
- D) Reform kilisenin gücünü zayıflatmıştır.
- E) Avrupa'da bağımsızlık kavramı önemini artırdı.

7. XVI. yüzyıl ortalarından itibaren ölüm oranlarında bir düşüş yaşanmıştır. **Bu durumun ortaya çıkmasında;**

- I. Arazilerin tarıma açılması
- II. Alternatif gıdaların üretilmesi
- III. Taşımacılığın gelişmesi
- IV. Hastalıkların azalması
- V. Feodalitenin yıkılması

hangisinin etkisi yoktur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

8. Avrupa’da kır nüfusunun azalıp kent nüfusunun artmasında;

- I. Merkantilist ekonomi
 - II. Sanayileşme
 - III. Sömürgelerden getirilen köleler
- hangisi etkili olmuştur?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II, III

9. Sömürgecilik çağının yaşanmasında Batı'nın askerî gücü etkilidir. Bu başarılar sayesinde Avrupa orduları güçlenmeye başladı. 1470 ile 1570 yılları arasında deniz savaşlarında da büyük değişiklikler yaşandı. Bu değişiklikler ilk olarak okyanus gemiciliğinin gelişmesiyle ortaya çıktı.

Aşağıdakilerden hangisi bu değişiklikler arasında yer almaz?

- A) Okyanus gemiciliği gelişti.
- B) Akdeniz limanlarında ticaret gelişti.
- C) Okyanus şartlarına uyarlanan carrackın (karak) yanı sıra caravel (karavel) denilen gemiler yapıldı.
- D) 1570'lerden itibaren gemilerde kullanılan demir topunun kullanımı yaygınlaştı.
- E) Deniz faaliyetlerinin finansmanında devlete düşen rol arttı.

10. Kant'a göre yurttaşlık, genel yasa karşısında bağıllık statüsü değildir. Eşit kardeşlik durumunda olan herkesin hakkıdır. Her meşru düzenin temeli budur ve buna saygı duyulmalıdır. Bu amaca düşen tek siyasal biçim temsilî sistem ve güçler ayrılığını işleyen cumhuriyetçi biçimdir. Sadece belli bir ücreti ödeyenlerin seçme ve seçilme hakkı vardır. Kant bu görüşleri ile feodalizmi, aristokrasiyi ve aydın zorbalığını reddeder. İşçi ve hizmetkâr sınıfını yurttaş olarak kabul etmez. O bütün bu görüşleriyle evrensel ahlakı öne alan orta sınıfı savunur ve onları gerçek yurttaş olarak kabul eder.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Yurttaşlık herkesin hakkıdır.
- B) Cumhuriyet yönetiminde temsili sistem ve güçler ayrılığı önemlidir.
- C) Eşit yurttaşlığı sağlayacak olan cumhuriyet yönetimidir.
- D) Herkes seçme ve seçilme hakkına sahiptir.
- E) İşçi ve hizmetkâr sınıfı yurttaş değildir.

11. XVI. yüzyıldan itibaren Avrupa'da merkantilizmin etkisiyle önemli miktarda değerli madenlerin birikimi yapıldı.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun Osmanlı Devleti'ne etkilerinden biri değildir?

- A) Osmanlı ekonomisinde paraya değer kaybettirdi.
- B) Enflasyonun yaşanmasına neden oldu.
- C) İlk etkili enflasyon 1593'te oldu.
- D) Devletten maaş alanlar, eskisine oranla gelirlerinin yarısını kaybetmiş oldular.
- E) Tımarlı askerlerinin sayısı artırıldı.

12. Asya'dan Avrupa'ya kervanlarla kara yolu üzerinden yapılan ticaret Coğrafi Keşifler ile okyanuslar üzerinden yapılmaya başlandı. Ticaret yollarının değişmesi nedeniyle Osmanlı şehirleri ve ekonomisi büyük zarar gördü. Böylece söz konusu güzergâhta para kullanımı geriledi. Bu gerilemeyi arttıran bir diğer neden Anadolu'da ortaya çıkan Celâli İsyanları'dır. Bu iç karışıklık geleneksel idari ve mali yapıda büyük zararlara yol açtı.

Buna göre;

I. Coğrafi Keşiflerin okyanuslar üzerinden yapılması

II. Ticaret yollarının değişmesi

III. Celali İsyanlarının çıkması

gelişmelerinden hangileri Osmanlı ekonomisini ve maliyesini olumsuz etkilemiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II, III

13. Osmanlı Devleti para politikasına yeniden çekidüzen verdi. Bu doğrultuda darphanede çeşitli miktarda ve oranlarda sikkeler (para) bastırıldı. Saraya ait altın ve gümüş içeren değerli eşyalar da darphanede eritilerek paraya çevrildi, ayrıca maden ocakları yeniden faaliyete geçirilip işletmeye açıldı. Tüm bu tedbirlere rağmen ordunun askerî harcamaları karşılanamadı.

Yukarıdaki tedbirler aşağıdaki hangi olayın Osmanlı Devleti üzerindeki etkilerini azaltmaya dönük çalışmalardır?

- A) Rönesans
- B) Reform
- C) Coğrafi Keşifler
- D) Sanayi İnkılabı
- E) Fransız İhtilali

14. Askerî Devrim ile birlikte XVIII. yüzyıldan itibaren meydana gelen savaşların uzun sürmesi ateşli silah teknolojisini geliştirdi. Bu durum orduların daha büyük ve daha kalıcı olmasını sağladı. Önceki dönem orduları ile kıyaslandığında yeni teşkil edilen ordular çok daha iyi disipline edildi. Avrupa devletleri, bu süreçte ateşli silahlara dayalı taktik ve teknolojilerini sürekli bir biçimde yenilediler. Böylece Batılı güçler daha büyük ve gelişmiş savunma sistemlerini inşa etmişlerdir.

Yukarıdaki bilgilerden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Savaşların uzun sürmesi savaş teknolojisini geliştirmiştir.
- B) Ordular büyümüş ve kalıcı olmuştur.
- C) Ordular disiplin sorunu yaşamaya başlamıştır.
- D) Ateşli silahlara dayalı teknoloji sürekli gelişmiştir.
- E) Gelişmiş savunma sistemleri oluşturulmuştur.

15. Osmanlı Devleti, Yeni Çağ'da iç pazarın ihtiyaçlarını gidermeyi esas aldı. Avrupalı devletlere verilen kapitülasyonlar merkantilizm politikasının Osmanlı'da uygulanmasını kolaylaştırdı. Avrupalıların malları zamanla Osmanlı pazarlarını doldurmaya başladı. Esnaf sınıfının iş yapamaz hâle gelmesi, sosyo -ekonomik yapının bozulmasına neden oldu.

Buna göre;

- I. İç pazarın ihtiyaçları öncelikli hale geldi.
- II. Kapitülasyonlar merkantilizmi kolaylaştırdı.
- III. Avrupa malları Osmanlı pazarına hakim oldu.
- IV. Sosyo-ekonomik yapı bozuldu.
- V. Esnaf sınıfı zor durumda kaldı.

yargılarından hangisine ulaşılmaz?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

16. Yeni Çağ'da merkantilist ekonomi modelinin etkisiyle Osmanlı Devleti'nin toprak düzeninde ve savaş yapısında birtakım dönüşümler yaşandı.

Aşağıdakilerden hangisi bu dönüşüm özelliklerinden biri değildir?

- A) Tımar sisteminin bozulmaya başlamasıyla asker sayısında azalmalar yaşandı.
- B) Osmanlı ordusunda tüfek kullanan piyade ihtiyacının artışıyla yeniçeri sayısı artırıldı.
- C) Bunun yanında sekban, sarıca ve levent gibi ücretli asker alımları artırıldı.
- D) İltizam ve malikâne sistemine geçilerek toprak düzeninde özelleştirmelere gidildi.
- E) Eyalet askerlerinin sayısı artırıldı.

17. Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren padişahlık ile yönetiliyordu. Padişahlık babadan oğula geçmekteydi. Şehzadeler, yönetimde tecrübe kazanması amacıyla yetiştirilmek için sancaklara gönderilirdi. Şehzadelerin sancaklarda siyasi güç kazanmalarını engellemek ve merkezî otoriteyi güçlendirmek için I. Ahmet Dönemi'nde (1603-1617) bu sisteme son verilerek Ekber ve Erşed Sistemi'ne geçildi.

Buna göre;

I. Şehzadeler devlet tecrübesi kazanmaları sancaklara gönderilmiştir

II. Padişahlık babadan oğula geçmiştir

III. Ekber ve Erşed sistemi merkezi otoriteyi güçlendirmiştir

yargılarından hangisine ulaşamaz?

A) Yalnız I

B) Yalnız III

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

18. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde yaşanan iç isyanlar, savaşlardaki başarısızlıklar, devlet kurumlarındaki bozulmalar gittikçe artmaktaydı. Bu olumsuzluklar devletin sürekli güç kaybettiğini göstermekteydi. Sorunların temeline inmek amacıyla Koçi Bey, Kâtip Çelebi, Aynî Ali Efendi ve diğer devlet adamlarına raporlar (risale-layiha) hazırlatıldı.

Buna göre; layihaları hazırlayanların devletin güçlenmesi için öne sürdükleri temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Osmanlı kadim (eski) düzenine dönmek istenmesi

B) Sorunlara merkezîyetçi bir açıdan yaklaşılması

C) Osmanlı ordu sisteminin güçlendirilmek istenmesi

D) Osmanlı toprak sisteminin düzeltilmek istenmesi

E) Osmanlı eğitim kurumlarının düzeltilmek istenmesi

19. Osmanlı askerlik tarihinde ilk defa savaştan çok barışı korumak amacıyla Avrupa siyasetiyle yakından ilgilendi. Özellikle de Damat İbrahim Paşa, Avrupa'yı tanımanın Osmanlı dış politikası ve ticareti için önemli olduğuna inanan ve fiilen adımları atan ilk sadrazamdı. Bu doğrultuda İstanbul'daki Avrupa ülkelerinin diplomatik temsilcileriyle düzenli bir ilişki kurdu. Paris, Viyana, Varşova, Lehistan ve Rusya'ya giden bu elçiler diplomatik ve ticari görüşmelerde bulundular. Elçiler, Avrupa kültürü, sanatı, sanayisi, tarımı, birlikte askerî-teknolojik gücü ve diplomasisi hakkında bilgi edindiler.

Buna göre;

I. Avrupa'nın sadece askeri-teknolojik gücü tanınmaya çalışılmıştır.

II. Osmanlı barış siyaseti izlemiştir.

III. Diplomasi önem kazanmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız II

B) Yalnız III

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

20.

- Avrupa'da kâğıt ve matbaa kullanılınca düşünce ve bilgi hızla yayıldı.

- Matbaanın kullanılmasıyla kütüphanelerin sayıları artmış, kitap kiliselerin tekelinde olmaktan çıkmıştır.

- Basılan eser, kaynaklarda "Vankulu Lugatı" adıyla geçen "Sihahul Cevheri" tercümesiydi

- İlk Türk matbaasını İbrahim Müteferrika kurdu ayrıca bu matbaada bastığı birçok kitabın yazarlığını ve düzenlemesini de yaptı. İbrahim Müteferrika'nın ölümüne kadar idaresi altında kalan matbaada tarih, coğrafya, dil gibi konularla ilgili on yedi kitap basılmıştı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

A) Matbaa Avrupa'da bilginin yayılımını artırmıştır.

B) Kilisenin kitap ve fikirler üzerindeki etkisi azalmıştır.

C) Azınlıklar kendi matbaalarını kurmuştur.

D) Osmanlı matbaayı Avrupa'dan sonra kullanmıştır.

E) Matbaanın kurulmasında İbrahim Müteferrika ön ayak olmuştur.